

DIPLOMALI İŞSİZLER RAPORU

DİPLOMA-İŞ DENKLEMİ BOZULDU

YENİ TÜRKİYE GERÇEĞİ: OKUMUŞ İŞSİZLER

Türkiye'deki ekonomik şartlar ve eğitim sisteminin yara almasıyla birlikte literatüre genç işsiz, okumuş işsiz, diplomalı işsiz gibi kavramlar girmeye başlarken, bu kavramlar adından da sıkça söz ettirmeye başladı. Artık üniversite mezunu olmanın bireye hem ekonomik anlamda hem de sosyokültürel anlamda ayrıcalık katmadığı gibi istisnai bir durum olmaktan da çıkarak, ülkenin kronik bir sorunu haline gelmiştir.

'TAHSİLLİ', 'KALİFİYE ELEMAN' KAVRAMLARI TEDAVÜLDEN KALKTI

Ülkemizde artık 'iş'in anlam ve önemi, sadece hayatı idame ettirmekten oldukça uzaklaşarak, bireyin toplum nezdinde göreceği saygıyı, değeri ve toplumsal statüyü de tek başına belirler hale gelmiştir. 'Diploman varsa sırtın yere gelmez' mantalitesi gün be gün geçersiz hale gelmekte,

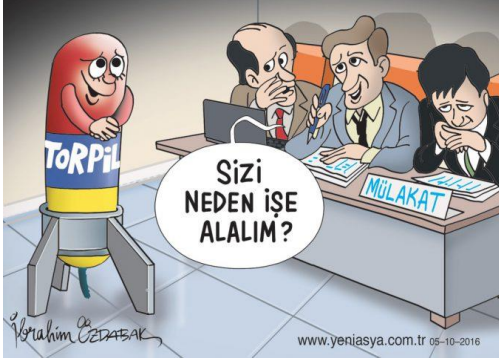

**OKUMUŞ
İŞSİZLER
ORDUSU**

üniversite mezunu olan veya olmayan ayrımı git gide grileşmekte öte yandan işe alım kriterlerinin de değişime uğraması nedeniyle liyakatsizliğe ve adaletsiz seçimlere evrilmektedir. Tahsilli, kalifiye eleman gibi kavramların neredeyse tedavülden kalktığı, X kişinin yeğeni, torpil gibi kavramların, gençlerin geleceğini belirler hale geldiği sorunlu sistemde referans kavramının dahi anlamı değiştirilmiş adeta referansın işlevi yerle bir edilmiştir. Referans'ın Türk Dil Kurumu'nca anlamı; bir kimsenin işe yarar olduğunu, yeteneğini gösteren, daha önce çalıştığı yerlerden verilmiş belge iken günümüz Türkiye'nin siyasi isimler, beyaz yakalılar, mevcut hükümete yakın isimler anlamına gelmektedir.

LİYAKAT SİSTEMİ YERLE BİR EDİLDİ

İşveren kesimin büyük bir çoğunluğunun, işsizliğin nasıl bir sosyal deneyim olduğu konusuna eğilmeden, üniversite mezunlarının işsizlikle nasıl baş ettiğini, hangi şekil ve şartlarda iş aradıklarını hatta ve hatta duygusal durumlarını önemsemeyen; işe alım kriterlerinin başına yakın çevresinden olma şartını koyması, liyakatli sistemi yerle bir eden temel sorunlardan biri haline getirmektedir.

REFERANS KAVRAMININ ANLAMINI DEĞİŞTİ

Günümüz Türkiye’indeki anlamıyla “referansı” olmayan gençlerimizin belki de son çare olarak gördüğü Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) ile ilgili son günlerde yaşanan çalınan sınav soruları ve iptal edilen sınav sorunsalları, gelecek kaygılarını güçlendirmenin de ötesinde kaygı olmaktan çıkmış kabul edilmiş çaresizliğe dönüşmüştür.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından, Eğitim-İşgücü Veri Tabanı çalışması esas alınarak 2011-2020 yıllarında Türkiye’de bir yükseköğretim programından lisans ve ön lisans düzeyinde mezun bireylerin kayıtlı istihdam oranları, mezuniyetleri sonrası ilk iş bulma süreleri ve aylık ortalama kazançları hesaplanmıştır. TÜİK’in saptırılmış ve makyajlı verileri bile, lisans ve ön lisans mezunu gençlerimizin işsizlik oranları, iş bulma süreleri, buldukları işlerin kazanç kategorisi; ortaya korkunç bir tablo çıkarmakta, işsizler ordusunun eğitim seviyesinin giderek yükselmesi de ülkenin kötü gidişatı bakımından endişe verici boyutlara varmaktadır.

TIP BÖLÜMÜ ORTA KAZANÇ, DIŞ HEKİMLİĞİ İSE DÜŞÜK KAZANÇ KATEGORİSİNDE

TÜİK’in çok yüksek, yüksek, orta, düşük ve çok düşük olarak kategorize ettiği lisans bölümlerinde ilk dikkat çeken ayrıntılardan biri olarak Tıp Bölümü’nün Orta kategorisinde, Dış Hekimliği Bölümü’nün ise Düşük kategorisinde bulunmasıdır. Neredeyse iki yılı aşkın bir süredir devam etmiş ve hala daha devam etmekte olan pandemi sürecinde hem hayati hem zaman anlamında büyük fedakârlıklarda bulunan hekimlerimiz ve sağlık çalışanlarımızın son zamanlarda artan yurt dışı göçünde haklı olduklarını kanıtlar niteliktedir. Hekimlerimizin ve sağlık çalışanlarının vermiş olduğu emeklerinin karşılığını alamadığını gözler önüne seren bu tablo ile caydırıcı bir sağlıkta şiddet yasasının olmayışı da birleşince hekim göçü kaçınılmaz hale gelmektedir.

BÖLÜM	KAZANÇ GRUBU
Pilotaj	Çok Yüksek
Matematik mühendisliği	Çok Yüksek
Uçak mühendisliği	Çok Yüksek
Uzay mühendisliği	Çok Yüksek
İşletme mühendisliği	Çok Yüksek
Bilgisayar mühendisliği	Çok Yüksek
Uluslararası finans	Yüksek
Kimya mühendisliği	Yüksek
Makine mühendisliği	Yüksek
Maden mühendisliği	Yüksek
Matematik-bilgisayar	Yüksek
Tıp	Orta
Japon dili ve edebiyatı	Orta
İspanyol dili ve edebiyatı	Orta
Çin dili ve edebiyatı	Orta
Çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenliği	Orta
Kimya	Düşük
Matematik öğretmenliği	Düşük
Dış hekimliği	Düşük
İlköğretim matematik öğretmenliği	Düşük
Astronomi ve uzay bilimleri	Düşük
Müzikoloji	Çok Düşük
Resim-iş öğretmenliği	Çok Düşük
Gazetecilik	Çok Düşük
Radyo, televizyon ve sinema	Çok Düşük
Sosyoloji	Çok Düşük

SANATIN, SANATÇININ, SİNEMANIN, GAZETECİNİN ADI DA YOK PARASI DA

Müzikoloji, Resim Öğretmenliği gibi sanatın icra edildiği bölümlerin kazanç kategorilerinde çok düşük olarak yer alması, aslında ülkemizde sanata ve sanatçıya verilen değerin kategorisini de yansıtmaktadır. Sanat emekçilerinin devlet eliyle desteklenmediği, maddi imkânsızlıklar içerisinde olduğu bilinen bir gerçek olmakta birlikte gazetecilik, radyo, televizyon, sinema sektörlerinde maddi kazanç neredeyse yok denecek kadar az olabilmektedir. Birçok medya kurum ve kuruluşlarında, emekçilerin yol ve yemek ücreti olmaksızın asgari ücret düzeyinde maaşlarla çalıştığı bilinen bir gerçektir.

LİSANS MEZUNLARINDA İSTİHDAM ORANI %71,1 OLURKEN ÖN LİSANS MEZUNLARINDA %63

Lisans mezunlarının kayıtlı istihdam oranı %71,1 olarak gerçekleşirken, bu oran ön lisans mezunlarında %63,0 olarak hesaplandı. Lisans mezuniyet alanları göz önüne alındığında, kayıtlı istihdam oranının en yüksek olduğu ilk beş eğitim ve öğretim alanı; sağlık ve refah %82,7, eğitim %77,8, mühendislik, imalat ve inşaat %77,8, bilişim ve iletişim teknolojileri %76,7 ile doğa bilimleri, matematik ve istatistik %72,3 olarak gerçekleşti. Bu araştırma, okuduğu bölümle ilgili bir alanda çalışıp çalışmadığı şeklinde genişletildiği takdirde çok daha acı bir tablonun ortaya döküleceği tahmin edilmektedir.

ORTALAMA İLK İŞ BULMA SÜRESİ: LİSANS MEZUNLARI İÇİN 13.6 AY, ÖN LİSANS MEZUNLARI İÇİN 14.8 AY

Lisans mezunlarında ortalama iş bulma süresi 13,6 ay olarak gerçekleşirken, bu süre ön lisans mezunları için 14,8 ay olarak hesaplandı. Hiçbir üniversite mezununun, mezun olduğu sene içerisinde iş bulamaması, gençlerimizin yaşadığı gelecek kaygısını haklı çıkarmaktadır. Mezun olur olmaz iş bulmanın ya da ilk 1 yıl içinde iş bulmanın hayal olduğu bir sistemde lisans mezuniyet alanları göz önüne alındığında, ilk iş bulma süresinin en kısa olduğu lisans alanı 7,7 ay ile sağlık ve refah oldu. İlk iş bulma süresinin en kısa olduğu diğer lisans eğitim ve öğretim alanları ise şöyledir: Eğitim 10,9 ay, mühendislik, imalat ve inşaat 11,0 ay, bilişim ve iletişim teknolojileri 11,6 ay, hizmetler 12,4 ay. Ön lisans mezuniyet alanları göz önüne alındığında, ilk iş bulma süresinin en kısa olduğu ilk beş eğitim ve öğretim alanı; hizmetler 12,5 ay, doğa

bilimleri, matematik ve istatistik 12,7 ay, mühendislik, imalat ve inşaat 13,7 ay, sağlık ve refah 13,7 ay ile eğitim 15,0 ay olarak gerçekleşti.

ORTALAMA KAZANCIN EN YÜKSEK OLDUĞU LİSANS BÖLÜMÜ PİLOTAJ, ÖN LİSANS BÖLÜMÜ POLİS MESLEK EĞİTİMİ OLDU

Lisans mezunlarının kazanç durumları incelendiğinde, aylık ortalama kazancı en yüksek olan beş bölüm; pilotaj, havacılık ve uzay mühendisliği, gemi makineleri işletme mühendisliği, matematik mühendisliği ve uçak mühendisliği oldu. Ön lisans mezunlarının kazanç durumları incelendiğinde, aylık ortalama kazancı en yüksek olan beş bölüm; polis meslek eğitimi, tarım, perakende satış ve mağaza yönetimi, marka iletişimi ile ev idaresi oldu.

SONUÇ:

AKP döneminin Enerji eski Bakanı Taner Yıldız'ın; "Eğitim seviyesi arttıkça AK Parti'nin hitap ettiği alanın daraldığını görüyoruz. Anketler de buralarda oylarımızın azaldığını söylüyor" söylemleri hafızalarımızda hala tazeliğini koruyor. Mevcut iktidarın yarattığı diplomalı işsizler ordusu kavramı, ancak ve ancak eğitim ve öğretime yapılacak yatırımlarla, gençlerimizi, çocuklarımızı eğitime yönlendirmekle yıkılabilecektir. İşsizliğin hâkim olduğu bir toplum sosyal yardımlara muhtaç kalacaktır. İşsizliği bitirmekle ilgili hiçbir çabası olmayıp, sosyal yardımlarla toplumu kendine bağlamaya uğraşan mevcut iktidarın bu yöntemi, gençlerimizi koltuk sevdalarına kurban etmekten başka bir şey değildir. Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında, bu ülkenin aydınlık yüzleri gençlerimiz, geleceğe umutla bakacak, hiçbir gelecek kaygısı duymaksızın, insani hakkı olan eğitim hakkını rahatlıkla gerçekleştirecek, istedikleri bölümleri okuyacak ve gönüllerinden geçen meslekleri icra edebileceklerdir.